

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2013 m. birželio 7 d. *

Paminėtos 65-osios didžiojo trėmimo metinės

Šaltas 1948-ųjų pavasaris

Didžiausias Lietuvos gyventojų trėmimas, kodiniu pavadinimu „Vesna“ („Pavasaris“), vyko 1948 metų gegužės 22–23 dienomis. Tomis dienomis buvo ištremta

vo šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. Susikaupimo valandėlę susirinkusieji – buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, Laisvės kovų dalyviai – meldėsi už negrižusiuosius ir už gyvus Sibiro kankinius, už tai, kad jie buvo lemta vėl išvysti

I mūsų laikais susirinko itin daug jaunimo Jolitos Navickienės nuotr.

Istorikas A. Anušauskas perskaitė pranešimą „Praeitis ir dabartis – atmintis apie 1948 metų trėmimus“

40 tūkstančių žmonių, tarp jų – 11 tūkstančių vaikų, 16,5 tūkstančio moterų. Savo namus paliko 12 tūkstančių šeimų. Pusę tremiamujų nugalėjo i Krasnojarsko kraštą, kitą pusę – į Jakutiją. Visus Lietuvos miestus, kaimus tomis gegužės dienomis apgaubė panika, skausmas, nežinėdė savo likimo. Šio vandalizmo akto vykdytojų buvo 30 tūkstančių. Visi – represinių struktūrų darbuotojai.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga surengė konferenciją ir paminėjo 65-ąsias didžiojo trėmimo metines. Konferencija įvyko Kauно Igulos karininkų ramovėje. Renginio pradžią vainika-

nė Tėvynė. Renginio vedėja – Seimo narė, buvusi tremtinė Vincė Vaidevutė Margevičienė pristatė konferencijos svečius – Seimo narį, istoriką Arvydą Anušauską, jo padėjėją Liną Krilavičiūtę, Kauno Sv. Pranciškaus mokyklos moksleivius ir mokytojus. Pranešimą „Praeitis ir dabartis – atmintis apie 1948 metų trėmimus“ perskaitė istorikas A. Anušauskas.

„Nepatikimų tautų sąrašuose, kuriuos sudarė KGB struktūros, greta numatyti ištremti ukrainiečių, estų, latvių, čečėnų, kalmukų ir kitų tautų, buvo išrašyta ir Lietuva,“ – sakė pranešėjas. Jis pažiliustravo 1948 metų gegužės 22–23 dienų tremties epizodus ir atsidūrusių nežinioje žmonių egzistavimo ypatumus.

A. Anušauskas pateikė tikrą „humanizmo“ pavyzdį, kai prie žmones išvežti paruošto sunkvežimio atnešė neštuvoose 112 metų pasiligojusių, nevaikštančią senutę. Prižiūrėtojas jos nepriėmė – buvo persena ir ligota. Sibirui reikėjo sveikų, darbščių žmonių! Tačiau vaikai, sulaikę 12 metų, buvo tinkami darbininkai. „Mums reikia darbo jėgos – 10, 20, 30 tūkstančių, galinčių atlilti visus darbus, žmonių“, – citavo kažkada buvusiouose slaptuojuose dokumentuose išrašytas eilutes pranešėjas.

(keliamas į 4 psl.)

Alkos rinktinės partizanų takais

Alkos partizanų rinktinę 1945 metais įkūrė Žemaičių apygardos LLA narys Antanas Narmontas-Ivanauskas. Rinktinės veikla apėmė tuo metinę Mažeikių apskritį.

vojo. Paskutinieji trys Bileliausko-Jūros būrio partizanai žuvo 1954 metų rugpjūčio 26 dieną Tirklių valsčiaus Spurganų kaimo ribose.

Šių metų gegužės 18 dieną

pasakojo apie 1951 metų ge- gužės 9 dieną Balėnų miške įvykusiu kautynių su stribais ir MGB kariuomenė eigą ir partizanų likimus.

Žuvusio partizano Petro

Žygio Alkos rinktinės partizanų takais dalyviai

Mečislovo Šilinsko nuotr.

Ivanauskui patekus į MGB pinkles, nuo 1947 metų liepos 25 dienos rinktinei vadovavo Kazys Venckus-Adomaitis.

Alkos rinktinės likvidavimui Mažeikių MGB 1947 metais suformavo 6 agentų smogikų Siaubo grupę. Jiems pavyko 1948 metų rugpjūčio 6 dieną sunaikinti Alkos rinktinės štabą. Jis nebuvo atkurtas, tačiau atskiri būriai ir pa- vienai partizanai dar ilgai ko-

LPKTS organizuotas žygis Alkos rinktinės partizanų takais prasidėjo Telšių rajono Nevarėnų Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje klebono Aloyzo Žygaičio aukojamomis šv. Mišiomis už Alkos rinktinės žuvusius partizanus bei žygio dalyvių palaiminiimu. Prie bažnyčios šventoriuje palaidotų 9 partizanų kapo, renginį vedė Mažeikių kultūros centro meno vadovas Paulius Mylė išsamiai pa-

Lukošiaus giminaitė Janina Zubavičienė padėkojo už žuvusiu atminimo saugojimą. Dalyvavo renginyje ir žuvusios partizanės duktė Elena Čaplinskienė. Nevarėnų seniūnė Vilmos Šakienės, bendrijos pirmininko Albino Šmukštės, kultūros centromenovadovės Alvyros Kniurienės gražiai priimti ir pavažinti pusryčiais, žygio dalyviai išsirikiavo į ilgą automobilių vilkstinę.

(keliamas į 4 psl.)

Istorijoje turi nelikti baltų puslapiai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Marijampolės filialo valdybos pirmininkė Birutė KAŽEMĖ-KAITE kalbino Virginija SAMUOLIENĖ.

– Gedulo ir Vilties dieną Marijampolėje bus atidengtas dar vienas paminklinis akmuo. Kam bus skirtas šis paminklas?

– Iš tikrujų šiuo paminklu užpildysime dar vieną baltą mūsų istorijos puslapį – priminsime 1944–1945 metais nekaltais nukankintų beginilių Lietuvos žmonių kančią. 1944 metų liepą, vos praslinkus frontui, Lietuvą užplūdo ypatingos paskirties NKVD kariuomenė, vadintame „Smerš“ (smert šponiam i dezertyram) karinės kontržvalgybos būriai, kurie suimiėjo buvusių tarpukario Lie-

PKTS Marijampolės filialo valdybos pirmininkė Birutė Kažemėkaitė tuvos politinių partijų narius, šaulius, policininkus, 1941 metų birželio sukilio dalyvius, vokiečių okupacijos metais tarnavusius policijoje, Vietinėje rinktinėje, savisau-gos batalionuose, kaimų savigynos būriuose, dalyvavusius antinacinėje rezistencijoje arba šiaip kuo nors įtariamus asmenis. Pagrindinis šių būrių

dėmesys buvo nukreiptas į pasienio su Rytpūsiais ir Lenkija gyventojus, jie veikė Tauragės, Šakių, Marijampolės, Vilkaviškio, Lazdijų, Alytaus apskrityse. Be politiškai nepatikimų žmonių, „Smerš“ labiausiai gaudė „dezertyrus“, nenorėjusius kariauti už svetimą valstybę ir besislapsčiusius nuo tarnavimo sovietinėje armijoje vyrus.

Apie „Smerš“ veiklą turime labai mažai informacijos, nes šių būrių veikla buvo ypač slepiama, dokumentai sunai-kinti. Ilgus metus sovietų vyriausybė slėpė informaciją apie šią represinę struktūrą, nes jos naguose žuvo ne vienai naujosios santvarkos tarinas, pasirodės „nepakankamai lojalus“ ar turėjės „iatarinė ryšių“.

(keliamas į 7 psl.)

Dėl bandymų kvestionuoti sovietinio genocido Lietuvoje sąvoką

LPKTS pareiškimas

Nuo seno kai kurios žydų ekstremistų organizacijos (Vyzentalio centras ir E.Zu-rofas priešaky) bei V.Putino vadovaujami Kremliaus ideo-logai atkakliai neigė ir iki šiol neigia sovietinio genocido są-vokos teisėtumą. Ir tai supranta, nes vieni siekia ge-nocido sąvoką įtvirtinti tik žy-dams, kiti tai daro norėdami išvengti atsakomybės už so-vietinio okupacijos režimo nusikaltimus.

Mus nemaloniai nustebi-no Lietuvos gyventojų ge-nocido ir rezistencijos tyri-mo centro (LGGRTC) vadovės T.B.Burauskaitės vie-si pasiskymai spaudoje, kad sovietų nusikaltimai turi ge-nocido požymių, bet pilnai neatitinka genocido sąvokos. Jos nuomone, sovietų teroras yra ne genocidas, o nusikal-timas žmoniškumui ir kar-o nusikaltimai. Esą genocidu galima vadinti tik žydų žudy-nes. Ir tai ji pasakė prieš pat 1948 metų trėmimų „Vesna“ 65-ųjų metų sukaktį.

T. B.Burauskaitė nori, kad vyktų specialistų, mokslininkų ir ekspertų diskusijos genocido sąvokos klausimu, be emocijų ir be kaltinimų esą jį šitaip kalba išsigandusi žy-dų ar norėdama ginti komu-nistus. Tačiau akivaizdu, kad ji nenori diskusijoje girdėti buvusių politinių kalinių ir tremtinių nuomonės.

Primename, kad buvusių politinių kalinių ir tremtinių visuomeninės organizacijos, mūsų parlamentarai, Užsie-nio reikalų ir Teisingumo mi-nisterijų vadovai įvairiuose tarptautiniuose forumuose siekė ir siekia, kad sovietinis genocidas ir kiti komunisti-nių režimų nusikaltimai žmo-niškumui būtų pripažinti ly-giai arba tokiai pat sunkiai, kaip ir nacių nusikaltimai. 2000 metais Vilniuje vykės Tarptautinis Kongresas ir Visuomeninis Tribunolas pa-smerek komunistinių totalita-rinių režimų nusikaltimus ir pripažino juos esant genoci-du. Vėliau Lietuvos parla-mentarų iniciatyva vyko daug tarptautinių konferencijų, forumų ir diskusijų kitose Europos šalyse, kurių metu pavyko atkreipti politikų ir vi-suomenės dėmesį į komunis-

tinių režimų nusikaltimų žmoniškumui mastus, jų sun-kumą ir panašumus į nacių nusikaltimus. Pastangos pradeja duoti rezultatus. Vaka-ruose vis daugiau politikų ir visuomenės supranta, kad abu nusikaltelėliai verti pa-smirkimo ir teisingo atpildo. Tad ar reikia dabar visko at-sisakyti ir pasukti ta linkme, kurios nori kažkas ne Lietu-vo?

T.B.Burauskaitė žada siū-lyti Vyriausybei ir Seimui per-vardinti Genocido aukų muzejų į Teroro ir pasipri-ešinimo muzejų, nes steigiant muzejų esą buvo padaryta „didelė klaida“. Šia proga rei-ketų priminti, kad pirmaisiais muzejaus steigėjais buvo Lie-tuvos politinių kalinių ir trem-tinių sąjunga bei Kultūros mi-nisterija. Tad ar nereikėtų at-siklausti ir mūsų nuomonės?

Iš tiesų, esmė – ne muze-jaus pavadinimas, o sovieti-nio genocido sąvokos kve-stionavimas. Šis sąvoka įtvirtinta LR Baudžiamajame Ko-dekse, LGGRTC įstatyme ir dar keliuose LR teisės aktuo-se. Tai, kad Lietuvos gyven-tojų trėmimai į atšiauraus kli-mato neapgyventas SSRS vie-toves „beveik“ atitinka tar-pautinės genocido sąvokos apibrėžimą, pripažista ir pati T. B.Burauskaitė. Tai ar ver-ta skaudinti buvusių politi-nius kalinius ir tremtinius, ku-riems sunku būti abejin-giem, kai jiems labai svarbius klausimus bandoma svarstyti be jų žinios?

Norisi paklausti, kaip Lie-tuvai atsisakius genocido są-vokos, turėtume traktuoti vi-sos čečenės tautos ar Pavolgio vokiečių ištremimą? Ar vėl tik „beveik“ genocidu? Kaip tada būtų su Ukrainoje tyčia sovietų sukeltu badmečio ge-nocidu, Turkijos arménų, Bosnijos, Ruandos, Kambo-džos gyventojų genocidu? Kai kuriuos yra pripažinę daug pasaulio šalių, tarp jų ir Lietuva. Ar neprisidarysi daugiau pro-blemų, nei turime dabar?

Tikimės, kad Vyriausybė ir Seimas šiuos spaudoje pa-skelbtus samprotavimus ne-palaiks rimtais ir nesiims keisti įstatymus, neatsisakys sovietinio Lietuvos gyvento-jų genocido sąvokos.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata su pristatymu kainuoja:

1 mėn. – 7,14 Lt, 3 mėn. – 21,42 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.

Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki birželio mėnesio 15 dienos.

Lietuva švenčia 25-ąjį Sąjūdžio jubilieju

Visoje Lietuvoje pradėtas minėti Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio 25-metis. Lietu-vos sąjūdis buvo įkurtas 1988 metais, kai Vilniuje įvyko Sąjūdžio iniciatyvinės grupės, kurią sudarė 35 žymūs Lietuvos mokslo ir meno žmonės, susirinkimas. Steigiamasis Sąjūdžio suvažiavimas įvyko 1988 metų spalio 22–23 dienomis.

Seime renginiai, skirti šiai jubiliejinei suvakčiai paminėti, prasidėjo gegužės 31-ąją. Birželio 1 dieną Lietuvos Sąjūdžio taryba surengė suvakties pagerbimo Lietuvos Sąjūdžio XIV suvažiavimą simbo-linėje Seimo Kovo 11-osios Akto salėje. Birželio 3 dieną Seime įvyko iškilmingas posé-dis šiai progai paminėti. Iš tie-sų Sąjūdis buvo tokia sponta-niška ir masinė organizacija, išsiskleidusi po visą Lietuvą, kad dėl savo masiškumo daugiau buvo panaši į visuotinį žmonių pilietinį ir politinį su-aktyvėjimą. Todėl nieko kei-sta, kad daugelis šalies miestų, kaimų ir gyvenviečių, kuriose palaipsniu kūrėsi Sąjūdžio iniciatyvinės grupės, dar tik rengiasi minėti 25-metį. Apie Sąjūdžio, kaip organizacijos, ypatingumą iškilmingo minėjimo metu Seime kalbėjo ir pirmasis atkurtos nepriklau-somos Lietuvos valstybės vadovas, Europos Parlamento narys prof. V.Landsbergis.

„O vis dėlto mūsų organi-zacija buvo ypatinga. Ji turėjo ideologinę ir strategiškai vadovaujančią viršūnę, turėjo politikos vykdomasias struktūras, bet nariai nebuvo registruojami į kokį didžiulių sąrašą, kad gautų narystės pažymėjimus. Atėjai ir esi dalyvis. Pasiraše su savo adresu už okupacinės kario-menės išvedimą – štai jums ir 1,5 milijono sąjūdininkų sara-šas“, – tvirtino prof. V.Landsbergis.

Prof. V.Landsbergis prisi-minė visus pasipriešinimus visoms 20 amžiaus Lietuvos okupacijoms, visus sąjūdžius, „kurių dvasia ir energija gal- gale susiliejo į vieną didžiųjų galingajų Lietuvos Sąjūdį“.

„Užvakar šioje salėje, kai pats Sąjūdis šventė savo 25 metų sukaktį, vienas kalbėto-jų, buvęs anų taikių kovų da-lyvis, pareiškė žavėjimasi tuo pradiniu laikotarpiu, kai Sąjūdis, anot jo, dar nebuvo or-ganizacija. Sie žodžiai paska-tino mane susimąstyti. Kaž-kas ir taip, ir ne taip. Jungė-mės, tad organizavomės, nuo pat birželio 3-iosios būtent organizuotai veiklai. Kryp-

tingai ir kontroliuojamai, nes chaotiškas maištas prieš blo-gi būtų buvęs pražūtingas. Geradariai iš valdanciosios sovietinės ir vietinės, neman-dagiau kalbant, uzurpavusios valdžią kompartijos atkalbi-nejo: tik nekurkite organiza-cijos. Pasidarysite bėdos. Pa-likite spręsti mums, pabūkite patarėjais. Bet pakako proto, kad tik tuo atveju, jei turėsi-me paramos tinklą, būtent masinę organizaciją per visą Lietuvą, skelbiami siekiai taps realūs, o pirmiausia – būsime išgirsti. Visai kas kita, kai siū-lo ir reikalauja 35, gal net 100 asmenų, ir kai reikalauja 100 tūkstančių arba 1,5 milijono.

Tačiau gauti tą 1,5 milijono sąmoningų piliečių parašų rei-kėjo ir doro požiūrio į šalies piliečius, ir organizacijos, kuri pajęgi tai atlikti. Pamégino ki-ta geru siekių organizacija ir neįstengė. Iniciatyvos žlugi-mas būtų buvęs labai blogas. Paémė idėją Sąjūdis ir pada-rė. Okupacija turi baigtis, 1989-ieji“, – dalijosi savo pri-siminimais V.Landsbergis.

Vertindamas 25-erių Sąjūdžio metų nuveiktus dar-bus, V.Landsbergis pabrėžė, kad atkurta demokratinė ne-priklausoma valstybė, kuri yra iš dalies apsaugota. Minėjo visuomenės atvirumą, min-čių ir veikimo laisvę. Tai, kad šalis atgavo savo žemę, van-denis ir orą, teigė esant esmi-niu dalyku. Taip pat moralinį atgimimą: „Čia esame pakly-dę savų šunkelių pluralizme, egoizme, mažaprasmio varto-jimo troškumuose. Su šiomis ydomis nesame vieniši, nes ir aplink mus, net demokratijų šeimoje, gausu panašių reiški-nių, tačiau tai – ne pagrindas guostis. Galvokime apie pa-reigą. Turime būti sau reiklū ir dažniau prisiminti Sąjūdžio idealizmą“.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas G.Grušas savo kalboje tvirtino, kad minint Sąjūdžio 25-metį pirmiausia verta žvelgti, kur buvo paso-dintos tos seklos, kurios da-vė tokį didžiulių derlių – Lie-tuvos Nepriklausomybę: „Jas pirmiausia turime regé-ti partizanų, rezistencijos ko-vų dalyvių sudėtose aukose. Tremtinių ir politinių kalinių, kuriems nenusviro rankos sunkiausiomis sąlygomis, iš-tvertverė taip pat liudija gilių jų jėgų šaltinių. Tūkstančiai žmo-nių, lenkdami nugaras komu-nistinei sistemai, namuose, artimoje aplinkoje stengési iš-saugoti pamaldumą ir atmin-ti kitokį – laisvą gyvenimą, šventes, tradicijas. Net išeivi-

joje, kurioje man pačiam te-ko augti, žmonių neabejingu-mas Dievui ir Tévynės laisvei persmelkė mūsų tévų gyveni-mus, taip pat mano bei mano draugų jaunystę. Sąjūdžiu prasidėjus Lietuvos ir išeivijos jaunimas užmezgė glau-desnus bendradarbiavimo ryšius – pirmiausia 1989 me-tais susitikta Vokietijos Vasa-rio 16-osios gimnazijoje, o iš ten kartu pervažiuota ir tėsia-ma kova Lietuvos. Tas so-lidarumas siekiant bendro tikslo buvo ne tik Lietuvos, bet tarp lietuvių visame pa-saulyje“.

Apžvelgės svarbius isto-rinės raidos etapus, vedu-sius Lietuvą į valstybingumo atkūrimą. Jo Ekselencija konstatavo, kad davės daug gerų vaisių, Sąjūdis nesuge-bėjo išgydyti visų tautai pa-darytų zaizdų.

Seimo iškilmingo posé-džio metu kalbą sakiusi buvu-si Rokiškio rajono Sąjūdžio iniciatyvinės grupės tarybos narė, žurnalistė R. Stankevi-čiūtė-Vilimienė, konstatavo, kad Sąjūdžio lopšys, neabejo-tinai yra Vilnius, bet Sąjūdžio pergalė – tai visos Lietuvos, kiekvieno krutėjusio Lietu-vo miestelio ir kaimelio pa-siekimas. Savo pranešimą ji skyrė būtent miestelių ir kai-mų dabartinėms proble-moms išryškinti.

Iškilmingo poséžio metu pranešimus skaitė Seimo pir-mininkas V.Gedvilas, mokslų daktaras A. Šukys ir Lietu-vo istorijos instituto tyrejas, Vilniaus universiteto Tarp-tautinių santykų ir politikos mokslų instituto lektorius mokslų daktaras J.Dementavičius. Taip pat Sąjūdžio ini-ciatyvinės grupės narys Ro-mas Pakalnis, Lietuvos nacio-nalinės UNESCO komisijos pirmininkas, Valstybinės sau-gomų teritorijų tarnybos dar-buotojas.

25-asis Sąjūdžio jubiliejus iki gilaus rudens bus minimas visoje Lietuvos. Paskelbtoje oficialioje Lietuvos savival-dybėse vyksiančių renginių, skirtų Sąjūdžio jubiliejui pa-mineti, programoje – 29 savi-valdybės ir daugiau nei 100 renginių. Gražu ir prasminga, kad Sąjūdžio jubiliejus daug kur minimas kartu pagerbiant Laisvės kovų dalyvius, Lietu-vo partizanus, tremtinius. Daugelyje kaimo bibliotekų rengiamos Sąjūdžio laikų pa-rodos, sodinami atminimo ažuolai, Lietuvos nepriklau-somybei linkint ažuolinio il-gaamžiškumo.

Ingrida VĖGELYTĖ

Lietuvoje vasara, bet politinis gyvenimas neatostogauja

Taip ir liks paslaptis, kodėl Prezidentė Dalia Grybauskaitė iš pat pradžių nevetavo Birutės Vėsaitės kandidatūros, kodėl opozicija taip ilgai toleravo naujosios ūkio ministrės pomėgi ländžioti ne į savo daržą ir drąsą daryti tarptautinius politinius pareiškimus, ir kodėl pagaliau baigėsi kantrybė tik tada, kai B. Vėsaitė net nesislėpdama pasinaudojo verslo įmonės, kurios ateities pelnas labai priklauso nuo ūkio ministrės sprendimui, „nekalta paslauga“. Pasinaudojo ir dar pasišaipė, kad ji ne iš tų, kurie renkasi pigių skrydžių bendroves. Ką ir bepridurti – tai tikras socialdemokratiškas požiūris: prabangos pomėgis nėra yda, svarbiausia – žmogus. Ir jokių užuominų į tai, kad skrydis suinteresuotų asmenų užsakytu lėktuvu gali būti suprantamas kaip pasinaudojimas tarnybine padėtimi ar paprasčiausia korupcija. Neaugi B. Vėsaitė to nesuprato? Jei taip, tai nebebūdama ūkio ministre turės laiko pagalvoti.

Kitas žymus socialdemokratas, sudegės dar iki rinkimų, buvęs Vilniaus vicemeras Romas Adomavičius galvojo, matyt, irgi „apie žmogų“ – Specialiųjų tyrimų tarnyba jau baidė iki teisminį tyrimą, teigdama, kad surinko pakankamai įrodymų, jog R. Adomavičius, būdamas Vilniaus miesto savivaldybei priklaušančios bendrovės „Vilniaus vandenys“ stebėtojų tarybos narys, piktnaudžiavo savo tarnybine padėtimi ir išmelžė iš bendrovės vadovo Dariaus Norkaus 40 tūkstančių litų kyši. Dabar buvusio sostinės vicemero laukia teismas, teismu baigsis ir „Vilniaus vandenų“ vadovo D. Norkaus dosnumas. Beje, įdomu, iš kieno pinigų kyši „pagamino“ D. Norkus? Nejau iš savų?

Savotiška korupcija liežuvius verčiasi įvardyti ir socialdemokratų nuolaidžiavimą savo politiniams partneriams (kartais atrodo, kad tai ne partneriai, o tikrieji vadovai) – Lietuvos lenkų rinkimų akcijai. Pastangos suvienodinti abiturientų laikomą valstybinės kalbos egzaminą baigėsi tuo, kad len-

kakalbiams Lietuvos piliečiams palikta galimybė jos neišmokti, t. y. laikytis palengvintą egzaminą. Savame suprantama, tokia „lygiava“ kirto per lietuvių abiturientų įvertinimo lygi, nes sąlygos stojant į aukštąsias visiems vienodos. Bet dar didesnis šokas turėjo ištikti kitakalbius, kurie sąmoningai leido savo vaikus į lietuviškas mokyklas, kad šie gerai išmoktų valstybinę kalbą ir gerai išlaikytų privalomą lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą. Dabar jie turėtų jaustis ypač blogai – juvaikai gali likti trečiojo brolio vietoje, nes tikėtina, kad geriau už lietuviukus jie kalbos neišmoko, o lenkakalbių, gavę privilegiją laikytis palengvintą egzaminą, juos taip pat pralenks.

Egzaminas jau įvyko, žiniasklaidoje mirga atsiliepiamu, jog jis buvo kaip niekada sunkus. Kažin, tai atsittikitumas ar gudriai suplanuota akcija, skirta pamokyti kitakalbius, išdrėsusius nepaisyti LLRA politikos, nukreiptos daryti viską, kad kitataučiai netaptų lygiateisiais Lietuvos piliečiais?

Pritilus batalijoms dėl atominių elektrinių statybų atsipalaikuoti dar ne laikas

Kai tik paaiškėjo referendumo dėl Visagino atominių elektrinės statybos rezultatai, o po Seimo rinkimų į valdžią sugrįžo socialdemokratai, labiausiai apsidžiaugė ne Lietuvoje, o Rusijoje: Valstybinės Dūmos Gamtos resursų ir ekologijos komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas Valerijus Jazevas iš pasitenkinimo trynė rankomis ir teigė, kad naujosios Lietuvos valdžios ketinimai atsakyti VAE statybų atveria papildomas galimybes Kaliningrade statomai Baltijsko atominei elektrinei. Taip pat jis sakė, kad naujoji valdžia galbūt nepriestaraus rusų planams Lietuvoje surengti reklaminę akciją dėl Baltijsko AE. Jo manymu, rusams naudinga ir tai, kad naujoji valdžia pozityviai vertina atominę energetiką, todėl yra didele tikimybė, kad Lietuva pirkis atominių elektrinių pagamintą elektrom, o Baltijsko AE kaip tik ir galėtų būti tokios energijos pardavėju. Bal-

Įvykiai, komentarai

tijsko AE rusai stato pagal savo pačių projektą ir technologijas. Ketinama pastatyti du reaktorius po 1200 megavatų galios. Elektrinė veiktu 50 metų, o kita įranga – 60. Pirmajį bloką ketinama paleisti 2016 metais, antrajį – 2018 metais. Teigiamo, kad ji skirta aprūpinti elektra Kaliningrado sritij ir kitą elektros enerģijos dalį eksportuoti.

Vis dėlto energetikos specialistai abejoja, ar Baltijsko AE reikalinga pirmiausiai Kaliningrado sričiai, nes jos poreikiams ji akivaizdžiai per didelę, be to, čia néra reikalingos infrastruktūros. Tad aišku, kad ši statyba turi politinį atspalvį – užkirsti kelią Baltijos valstybių išsivadavimui iš Rusijos energetinės priklausomybės. Negana to, Lietuvai atsisakius savos AE statybų rusams liktų jos energetikos infrastruktūra – kas galėtų paneigti, kad sukalmabim socdemai su A. Butkevičiumi priešakyje neparduos jos rusams? Juk socialdemokratas A. Brazauskas 2004 metais taip pardavė rusams „Lietuvos dujas“. Tad nėra ko stebėtis neseniai šmēstelėjusiui pranešimu apie „Rosatom“ sprendimą pa-skirti ketvirtį milijono litų Lietuvos ir Lenkijos žiniasklaidai, kad ši reklamuotų Baltijsko AE – kitaip sakant, „praplautų smegenis“ lenkams ir lietuviams. Nežinia, kaip lenkai, bet nemažai lietuvių jau parodė savo nesusi-gaudymą referendume bal-suodami pries Visagino AE, tad, matyt, tikimasi paveikti ir likusių sąmoningą visuomenės dalį. Regioninėje žiniasklaidoje ši „smegenų plovimo“ akcija jau prasidėjo, jau rašoma, kad Lietuva be reikalėmési įgyvendinti Trečiąjį energetikos paketą ir t. t. (Kaišiadorių r. laikraštis „Atspindžiai“ Nr. 38 (1658)). Akivaizdu, kad ši propaganda, kurioje, be abejo, dėl visko kaltinamas A. Kubilius ir „konservatoriai“, skirta mažai tarptautine padėtimi besidominčiam so-diečiui, kurį bandoma pri-versti patiketi, kad ir Lietuvos narystė Europos Sąjungoje yra baisus blogis.

Šiandien situacija galbūt ne tokia palanki Baltijsko AE statybų sumanytojams – Lietuvos Prezidentė Dalia Grybauskaitė kategoriskai pasako už lietuvišką atominę elektrinę, ilgai išsiūkinėjės premjeras A. Butkevičius jau nekalba apie ryžtingą atsakymą statyti Visagino AE. Nežinia, kaip reikėtų ver-tinti šiomis dienomis pasiro-

džiusią nelabai tvirtą informaciją apie tai, kad Baltijsko AE statybos įšaldomas. Jeigu tai tiesa, tik patvirtintų prie-laidą, kad ši Lietuvos pasienyje rusų statoma AE negali veikti be Lietuvos infrastruk-tūros, kurią reikėtų „perimi-ti“, kita vertus, tai gali būti gudrus triukas siekiant pa-veikti mūsų politikus, kad šie neskubėtų priimti sprendimą (opozicija jau ne kartą reiškė susirūpinimą, kad delsimo politika, kurią vykdo A. Butkevičiaus Vyriausybė, nera tik „nekaltas neskubėjimas“), o gyventojai atsipūstu ir prarastų sąmoningumo likučius. Štai tada ir duos rezultatų „smegenų plovimo“ akcijos, už kurias su-mokėjo „Rosatom“.

Rusijoje stiprinamas Putino režimas

Kad Rusijoje demokratijos vis mažiau, nuolat tenka išsitikinti stebint tarptautinius įvykius – dažnai šios valstybės pareiškimai būna palankūs diktatūroms, o ne jų engiamieems žmonėms. Štai Sirijos konflikte rusai palaiko Asadą, Šiaurės Korėja irgi nebūtų tokia „narsi“, jei ne Rusijos palaikymas. Tad neuostabu, kad ir pačioje Rusijoje pasirodo valdžios sprendimų, nukreiptų prieš demokratinius procesus šalyje. Įdomu tai, kad paprastai tokie veiksmai dengiami tariamu patriotiškumo šydu, nors iš tikrujų po juo slepiamas totalitarizmas.

Birželio pradžioje Rusijoje vyko atkuriamos partijos „Rodina“ suvažiavimas. Vyko ne bet kur, o nurašytos se-nos kovinės technikos sau-gykloje. Tai simboliška – par-tija net neslepia savo militarištinių nuostatų. Partiečių pasveikinti atvyko jos patro-nas viceministras Dmitrijus Rogozinas, kuruojantis Gynybos pramonės kompleksą. Jam net nereikėjo daryti politinių pareiškimų – partiečiai ir be jų suprato, kad tikras patriotas privalo palaikyti dabartinę Rusijos valdžią. Pasak jų, „stipri Rusija – tai stiprus prezidentas, kurio žodis yra įstatymas“. Jokio stebuklo, kad „Rodina“ net nepradėjo kurti kokią nors partijos programą, bet paprasčiausiai paėmė V. Putino rinkimų pro-grammos straipsnius ir juos pa-teikė kaip programines nuo-statas. Dar simboliškiau atro-dė D. Rogozino dovana, įteikta vienam iš „Rodinos“

lyderių Aleksejui Žuravliovui. Tai buvo chromu dengtas Kalašnikovo automatas. A. Žuravliovas, pamosavęs ginklu, pareiškė, kad „mili-tarizacija yra pateisinama, ypač tada, kai daugybė libe-raliai nusiteikusių žmonių teigia, kad dabartinė Rusija neturi būti tokia, kokia bu-vo valdant carams užkariautojams ar Sovietų sąjungos laikais“. Galima neabejoti, kad atgaivinama partija šimtu procentų pritaria nuosta-tai, kad „Sovietų sąjungos subyréjimas buvo didžiausia 20 amžiaus nelaimė“. Jei kas pamiršote, tai priminsi-me, kad taip galvoja V. Putinas, o tos „nelaimės“ tie-sioginiai kaltininkai buvo lietuvių.

Rygoje savivaldos rinkimus laimėjo prorusiškos jėgos

Praėjusį savaitgalį Latvijoje įvyko savivaldos rinkimai. Didžiausia jų intriga buvo Rygos mero likimas – ar išliks poste rusakalbis dabartinis meras Nilas Ušakovas, atstovaujantis „Santarvės centrui“. Žinoma, šis pavadini-mas dar nereiškia, kad po juo susibūrė žmonės siekia san-tarvės ir yra centristai – nie-kas neabejoja jų kairuolišku-mu, o ir santarvė jiems vargu ar rūpi, jei nenori suprasti, kodėl tie latviai taip laikosi įsikibę valstybinės latvių kalbos statuso.

Pasibaigus rinkimams pa-aiškėjo, kad daugumą miesto taryboje turės „Santarvės centras“, tad ir mero poste N. Ušakovas išliks. Rusijos žiniasklaidoje pasigirdo džiū-gavimų, kad Rygą valdys žmogus, atstovaujantis rusa-kalbių Latvijos gyventojų inter-esams. Vienas iš tokų inter-esų – dvikalbystės Latvijoje įvedimas. Kartą „Santarvės centrui“ toks užmojis nepavy-ko, referendumas dėl dvikal-bystės neįdegtė.

2014 metais vyks visuo-tiniai rinkimai, tad praėję savivaldos rinkimai, eksper-tų nuomone, buvo jų repeti-cija. Ir nors dabartinė val-dančioji dauguma šiuose rinkimuose patyrė pralaimėjimą, jei pasisektų kitąmet įsi-vesti eurą, tai pakeltų val-dančiosios partijos autorite-tą rinkėjų akyse.

Gintaras MARKEVIČIUS

Sveikiname

Tarytum qžuolas stiprus
ir ištvermingas,
Tarytum medis šioje žemėje esi.
Žmogus gyvena tam, kad būtų
reikalingas,
Kad jo darbais gérėtysi visi visi.
Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga
nuoširdžiai sveikiname ilgametį
LPKTS pirmininką ir valdybos
pirmininką, partizaną, buvusį po-
litinių kalinį Antaną LUKŠĄ.

Linkime stiprios sveikatos, ilgų gy-
venimo metų, kuo didžiausios sėkmės ir Dievo palaimos.

LPKTS Kuršėnų filialas

* * *

Gerbiamas Antanai LUKŠA,

Ne metų skaičius, bet darbų pabaigtuvii vainikai žymi
Jūsų gyvenimo kelią, puošia paliekamas pėdsakas bendra-
žygį širdyse, atiduotas jėgos darbuose Tėvynei Lietuvai.

Laikysim frontą!

Sveikatos, stiprybės, džiaugsmo ir Dievo palaimos pra-
smingo jubiliejaus proga Jums linki –

LPKTS Panevėžio filialas

* * *

Miela Dalia ASTRAUSKIENE,

Ilga kelionė į Altajaus kraštą ne sa-
vo noru 1941 metais Jūsų nepalaužė,
bet dar labiau sustiprino. Nugyvenote
nelengvus, tačiau labai prasmingus me-
tus. Jūsų pasiaukojimas, meilė vaikai-
čiu tėvestiprino, suteikia dar daugiau
jėgų ateityje.

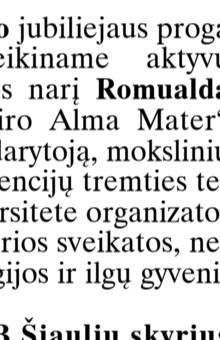
80-ojo gimtadienio proga linkime
Jums sveikatos, stiprybės ir Dievo palaimos.

LPKTS Kauno filialas

* * *

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga
nuoširdžiai sveikiname aktyvų
LPKTB valdybos narį **Romualdą**
BALTUTI, „Sibiro Alma Mater“
knygų serijos sudarytoją, mokslių
praktinių konferencijų tremties te-
ma Šiaulių universitete organizatorių.
Linkime stiprios sveikatos, ne-
blėstančios energijos ir ilgų gyveni-
mo metų.

LPKTB Šiaulių skyrius

Gražaus 65-ojo gimtadienio
proga nuoširdžiai sveikiname
Lietuvos politinių kalinių ir trem-
tinių sąjungos valdybos pirmininką
Edvardą STRONČIKĄ.

Linkime sveikatos, kūrybišku-
mo ir energijos dirbant Lietuvai
svarbius darbus.

**LPKTS valdyba,
LPKTS Kauno filialas,
„Tremtinio“ redakcija**

* * *

Garbingo 75-ojo jubiliejaus proga
sveikiname buvusią tremtinę, aktyvą
LPKTS Rokiškio filialo narę **Zitą**
BULOVAITĘ-GIMBUTIENĘ.

Dienas išvalandas kaip džiūtančius
lašus nusineša pašelęs laikas.
O vis dėl to gyvenimas gražus!
Lai Jūsų laikrodis skaičiuoja ne
sielvarto ir liūdesio,
O džiaugsmo, meilės ir gerų darbų
metus.

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Jubiliejinių gimtadienių proga sveikiname buvusius
tremtinius, LPKTS Rokiškio filialo narius: **75-ojo – Oną**
DILBIENĘ, **60-ojo – Juliją MEŠKELĘ**, **Danutę**
SARMANAUSKIENĘ ir **Rimantą ŠABLINSKĄ**.

Linkime, kad Jus lydėtų didžiulę sėkmę, te niekad
nepritrūktų didelės kasdieninės laimės, sveikatos ir
Dievo palaimos.

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Jubiliejaus proga sveikinu buvu-
sią Krasnojarsko krašto tremtinę,
Užpalių mokytoją **Stasę ZUKĖNAITĘ-**
BALIONIENĘ.

Tie metai eina, nesustoja,
Na ir tegul – visų tokia dalia.
Svarbiausia, kad auštantis rytojus
Apdovanotų Tave sveikata.
Sibiro draugė Valerija Gūžytė

Skaiciuojam pavasario dieną –
paskutinį gegužės penktadienį LK Kauno igulos
karininkų ramovėje vy-
ravo itin pakili nuotaika.
Daugybė garbių svečių
nešini gėlėmis ir dovanomis
rinkosi į ilgametį
LPKTS vadovo,
dim. kpt. Antano Luk-
šos 90 metų jubiliejaus
iškilmes.

Šventė prasidėjo
mokyklinio varpelinio
skambesi, kuris, kaip
ir jaunimo draugija,
ypač malonus mokytoju
ir mokyklos direktoriu-
mi dirbusių Antanui
Lukšai. Sukaktuvinką
išsalydėjo vaikaičiai
Goda ir Simonas, o Juo-
zo Lukšos gimnazijos ben-
duomenė pasitiko su duona,
kuria buvo pasidalinta su vi-
sa. Iškilmės pradėtos Lietu-
vos valstybės himnu, kurį
griausmingais balsais giedojo
jubiliato pasveikinti atvykės
vyrų choras „Perkūnas“. Ži-
nant skaudžią Lukšų šeimos
istoriją, visi išėjusieji amžin-
bėn pagerbtini tylos minute.

Po neilgos šventės vedėjo
Garliavos Juozo Lukšos gim-
nazijos direktoriaus Vidman-

Laikom frontą!

Antaną Lukšą pasveikino LPKTS atstovai J. Ivaškevičiaus nuotr.

to Vitkauskos ižangos, kurioje
prisimintas jubiliato gyveni-
mas Laisvės kelyje, visų
susirinkusių laukė staigmena – knygos apie Antaną
Lukšą pristatymas. Kaip ki-
taip gali vadintis knyga apie
Antaną Lukšą, jei ne jo skam-
biuoju šūkiu – „Laikom fron-
tą!“ Knygos sudarytojai, su-
kaktuvinko vaikai Kęstutis
ir Dalia dekojo visiems Anta-
no Lukšos bendraminčiams,
bendražygiam,

artimie-
siems, pasidalijusiems pa-
mąstymais, prisiminimais ir
parašiusiems sveikinimo žo-
džius, taip pat ir rašytojai Ja-
ninai Semaškaitei, Antano
Lukšos parengėj prisimini-
mų bendraautorei. Knygos
pratarmės autorius istorikas
Vytenis Almonaitis Antaną
Lukšą palygino su ažuolu
(kurio lapai puošia ir knygos
viršelį): „Bet šis Žmogus yra!
Stovi sau Tėviškės lyguojoje,
lyg vėtrū aplaužytas, žaibo

paženklintas, bet tiesus ir ke-
rotas ažuolas. Ir kaip Jis su-
geba taip ilgai ir taip tie-
siai stovėti? Visiškai aiš-
ku – Jo šaknys labai gi-
liai išiskverbusios į pra-
eitį. Iš jos Jis semia tą stip-
rybę, kaip ir buvo prisakyta.“ Choras „Perkūnas“
kartu su visais susirinkusiaisiais užtraukė „Ilgiau-
sių metų“.

Po keleto gimnazistų,
paruoštų pedagogės Aušros Sepetkienės, at-
liktų muzikos kūrinį, sekė gausybė sveikini-
mų ir salė paskendo gė-
lių jūroje. Jubiliato pa-
gerbtī atvyko gausi gimi-
nė, pirmasis Lietuvos
karo kapelionas ats. mjr.
Alfonas Bulotas, ilgametis
Veiverių parapijos klebonas
Kazimieras Skučas, prof. Ona
Voverienė, LPKTS valdybos
nariai ir atstovai, LLKS na-
riai, Lietuvos kariuomenės
Sausumos pajėgų vadas brg.
gen. Almantas Leika, Sausu-
mos pajėgų Juozo Lukšos
mokymo centro viršininkas
plk. ltn. Aleksiejus Gaiževs-
kis, buvusi krašto apsaugos
ministrė, LR Seimo narė Ra-
sa Juknevičienė, Švedijos Ka-

ralystės gynybos atašė plk.
ltn. Tapani Mattus ir žurna-
listas, istorijos tyrėjas Jonas
Ohmanas, LR Seimo narys
prof. Arimantas Dumčius,
EP narė Radvilė Morkūnai-
tė-Mikulėnienė, Kauno mies-
to meras Andrius Kupčins-
kas, Prienų rajono meras Vy-
tas Bujanauskas, Veiverių se-
niūnas Vaclovas Ramanaus-
kas, LGRTC gen. Direkto-
rė Teresė Birutė Burauskai-
tė, Kauno igulos karininkų ra-
movės viršininkas mjr. Dona-
tas Mazurkevičius ir Kauno
draugijos birutės, skulpto-
rius Juozas Šlivinskas bei
daugybė bendraminčių ir ben-
dražygių.

Baigiamuoju šventinės
programos akcentu tapo
krikštasūnio Skirmanto Ku-
raičio dukterę Mirgos ir Jus-
tės atliki fortėpijoninių kū-
riniai bei operos solistės Ritos
Preikšaitės koncertas, kurį
dovanojo LR Seimo narė Vin-
cē Vaidevutė Margevičienė.

Šventei pasibaigus, svečiai
neskubėjo skirtystis, visi no-
rėjo atminimo fotografijos ir
autografo knygoje apie gyvą-
ją mūsų legendą!

**Rasa DUOBAITĖ-
BUMBULIENĖ**

Kiek metų bijosime savo istorijos?

Okupacijos režimo vy-
doma Lietuvių tautos genoci-
do politika amžiams pakeitė
suverenios valstybės likimą.

Faktų vienašališkumas is-
torijos vadovėliuose, esminiu
ivykių ištrynimas iš jos pusla-
pių suformavo keletą lietuvių
kartų be tautos identiteto su-
vokimo, ant laikinų vertybų
pamatų, besidangstančius
skraistėmis nuo tikrovės.

Ne veltui politiniai kalini-
ai, grįžę iš lagerių po dvie-
simties metų, nepazino ir ne-
supratė naujų visuomenės
prioritetų. Tai, kas šimtmec-
ciais protėvių buvo vadinama
tiesa, turėjo jau kitą vardą.

Su visa Lietuva gegužės 22
dieną uteniskiai buvę politini-
ai kaliniai ir tremtiniai mi-
nėjo didžiojo 1948 metų tré-
mimo 65-iasias metines.

1948 metų gegužės mėne-
siuo trémimo labiausiai buvo
nustekinta Kauno apskritis –
2190 tremtiniai, Panevėžio –
2019, Kretingos – 1850, Šiau-
lių – 1623, Ukmergės – 1617.
Vidutiniškai po 1000 tremti-
nių iš kiekvienos tuometinės
apskrities buvo sukišta į gyvu-
linius vagonus.

1948 metų trémimų ope-
racija, koduotai buvo pava-
dinta „Vesna“ („Pavasaris“),
bet „vesna“ šiemis žmonėms
nereiškė pavasario.

(keliamai į 5 psl.)

Kiek metų bijosime savo istorijos?

(atkelta iš 4 psl.)

Iš pradžių buvo numatyta tremtinius išvežti į lietuviams jau žinomą Jakutiją (vėliau pakeista – į Buriatijos Mongolią) ir Krasnojarsko kraštą. Numatyta išvežti 48 tūkstančius žmonių.

Didžiojo 1948 metų trėmimo minėjimas Utenoje pradėtas šv. Mišių auka Kristaus Žengimo į Dangų bažnyčioje, po kurios buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai dėjo gėlių prie Kančios paminklo šventoriuje, o paskui visi dalyviai rinkosi į Šaulių namus.

Nuskambėjus „Tautiškai giesmei“ buvę tremtiniai bylojo Lietuvos istorijos faktus.

Genovaitė ir Stasys Ladygos bei Stanislava Drapienė Siems žmonėms traukinio vagonų bildesys iki paskutinės gyvenimo akimirkos sapnuosis košmarisku sapnu, kupinu nežinios siaubo, artimųjų de Jonių ir nevilties.

Iš lagerių sugrįžę uteniskiai kalbėjo apie sunkiai išgyventą tremties laikotarpi, netektis, visoms būsimosioms kartoms linkédami nepatirti tokų žiaurių išbandymų. „Jaunoji lietuvių karta nusipelnė geresnės ateities, palankesnio likimo,“ – kalbėjo žilagaliai.

Didžiojo 1948 metų trėmimo minėjime dalyvavo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos valdybos pirminkas Edvardas Strončikas, renginį vedė LPKTS Utenos filialo pirmininkas Vincas Bliznikas.

Tenka apgailestauti, kad lietuvių tautos istorijos atvirose pamokose nedalyvavo Utenos jaunimo organizacijų atstovai. Mokyklinės programos net penkiadesimtį metų „neregėjusios“ tikrosios tautos istorijos faktų, ir toliau skurdžiai kalba apie genocido laikotarpi. Gyvieji liudininkai lieka tik stebėtojais, jų išgyvenimai – kraštytros muziejaus medžiaga.

Valstybės istorija – esminė vertybė, ant kurios pamatai gyvena ir klesti ateinančios kartos. Kokią ateitį kuriame mes? Ar būsime saugesni neižinioje, dar klausimas... Aklesni ir silpnesni – tikrai.

Sigita ADOMAVIČIENĖ

(atkelta iš 1 psl.)

Lydimi Mažeikių policijos ekipažo pro Balėnų mišką ir Kirkų kaimą, kuriamė yra buvę partizanų bunkeriu, žygio dalyviai pasiekė Sedos miestą. Cia laukė Sedos seniūnas Algirdas Grinkevičius ir jo pavaduotojas Ričardas Zuozas. Ant aukštoko kalnelio prie Dagų miške žuvusių Alkos rinktinės vado Kazio Venckaus ir triju štabo narių ir šalimais palaidotų 1944 metų spalio 7 dieną Sedos mūšyje su sovietų kariuomenė žuvusių 104 Tėvynės Apsaugos Rinktinės karių kapų buvo prisimintos jų kovos ir žūties. Sedos kultūros centro direktorius Gediminas Jokubauskas, pritardamas gitara, dainavo baladę apie partizanus. Dalyvavo Sedos mūšio dalyvis Augustas Mylė.

Kitas sustojimas – Žemaičių miške prie atminimo ženklo 9 partizanams, žuvusiems šiame miške ir jo prieigose. Povilas Mylė apžvelgė kiekvieno partizano kovos ir žūties aplinkybes. Šaulys Alfonas Degutis priminė partizanų kovos reikšmę stabdant Lietuvos kaimo kolonizavimą. Jaunasis šaulys Augustinas Cicėnas paskaitė eiliu apie partizanų kovą.

Tirkšlių miestelyje žygeivius pasitiko tankūs maršai ir seniūnas Klemas Svobutas bei kultūros centro direktorius R. Kudla.

Prie Pietų Lietuvos partizanų vado Juozo Vitkaus-Ka-

zimieraičio namo, pažymėto atminimo lenta, buvo apžvelgta šio didvyrio gyvenimas ir kova. Pasidžiaugta, kad Tirkšlių vidurinei mokyklai suteiktas Juozo Vitkaus-Kazimieračio vardas. Mažeikių Šaulių kuopa J. Vitkaus giminės vietą Ketūnų kaime Tirkšlių valsčiuje nusprendė pažymeti atminimo akmeniu.

Kitas objeketas – partizanų bunkeris Milių kaimo miške. Cia, prie Mažeikių Šaulių atkurto bunkerio, prisiminta 1948 metų sausio 1 diena, kai prieš trimis grandinėmis apsupty, bet kovodami garbingai žuvo Alkos rinktinės vado pavaduotojas Albertas Švažas ir partizanas Pranas Šiuipys.

Telšių Žemaitės gimnazijos ir „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos moksleiviai, vadovaujami istorijos mokytojų Vilijos Vaičiulienės, Ainos Šiaulienės ir Vytautės Nekratienės, parodė meninę programą. Mažeikių Šauliai žuvusių pagerbė trimis patrankos šūviais. Partizano duktė Izoleta Jonušaitė-Nenaševa skaitė savo sukurtas eiles. Gražioje miško aikštėje renginio dalyviai buvo pažiinti kareiviška koše.

Kitas žygio etapas – Viešnių kapinės. Prie kapo-kenotafu su 10 žuvusių Vyčio būrio partizanų pavardėmis prisimintas 1944 metų birželio 6

dieną Purvių miške vykės mūšis su okupantu kariuomene. Apie mūšį ir būrio partizanų likimus prisiminimus surinko Adomas Riauka.

Viekšnių miestelyje žygio dalyvius pasitiko Viešnių muzikos mokyklos pučiamųjų orkestras. Visi sugužėjo į Mažeikių profesinės technikos mokyklos Viešnių skyriaus salę, kurioje visą dienos žygį apibendrino LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis, pažymėdamas, kad tai jau 26-asis žygis, ir partizanų takais jau apkeliauta beveik visa Lietuva. LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas įteikė padėkos raštus renginio vedėjui Pauliui Mylei, LPKTS Telšių apskrities koordinatorui Feliksui Šiukšteriui, LPKS Mažeikių filialo pirmininkui Albertui Ruginiui, LPKTS Mažeikių filialo pirmininkui Teofiliui Januškevičiui, Mažeikių Šaulių kuopos vadui Pranui Trakiniui, Šauliui Alfonsui Degučiui, Mažeikių buvusių tremtiniai choro „Atmintis“ vadovai Zitai Gužauskienei. Renginio dalyviam dainavo viešniškė Vilhelmina Imbrasienė, tautodailininkas Alfonas Šukys įteikė kūrybos darbų.

Visose aplankytose atmininose vietose padėta gėlių ir uždegtų žvakucių. Dainavo buvusių tremtiniai choras „Atmintis“, partizanų garbei

ir jų atminimui ginklų salvėmis saliutavo Mažeikių šauliai. Maršruto partizanų takais informacija parengta A. Ruginio, pasinaudojant muziejininko A. Muturo, A. Degučio ir A. Ruginio surinkta istorinė medžiaga. Žygiję dalyvavo Mažeikių, Telšių, Šilalės, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Akmenės, Jurbarko, Kauno, Vilniaus, Biržų ir kitų rajonų atstovai. Prie žygio organizavimo prisidėjo LPKTS pirmininko pavaduotojas Zenonas Čerkauskas, Mažeikių rajono savivaldybės mero pavaduotoja Sigutė Bernotienė, Telšių LPKTS filialo pirmininkė Regina Chmieliauskienė, LPKTB skyriaus pirmininkė Adolfina Straukienė.

Džiugu, kad žygiję dalyvavo jaunimas: Mažeikių rajono Užlieknės pagrindinės mokyklos moksleiviai ir jų mokytoja Birutė Ovcinkova, Varnių Motiejaus Valančiaus gimnazijos skautai ir jų vadovė Irma Kolyčienė, jaunieji Šauliai, jų vadovas Algirdas Bugvilas, Viešnių jaunieji Šauliai, vadovaujami Antano Šležo. Iš šio žygio grįžę Telšių moksleiviai būrelėje „Pilięčių žadintuvas“ aptarė, kokią įtaką turėjo partizanų kova stabdant Lietuvos kaimo kolonizavimą, kodėl kovodami partizanai paskutinį šūvį pasilikdavo sau...

Albertas RUGINIS

Paminėtos 65-osios didžiojo trėmimo metinės

(atkelta iš 1 psl.)

Tremiamiems buvo leista pasiimti maisto atsargų 45 paramoms. Buvo numatyta tokios trukmės kelionė.

Apie buitį, sunkų alinantį darbą, atsidūrus tremties vietose, lageriuose žinojo tik tremtiniai ir politiniai kaliniai. Ataskaitose, įvairiuose dokumentuose lagerių ir tremties vietus viršininkai bei prižiūrėtojai rašė, jog jie maitinami tris kartus, racione – žuvis, sriubos (bulvienė, barščiai), kiti patiekalai. Darbo sąlygos taip pat „normalios“ – po pusryčių reikėjo dirbtį tik 2 valandas, po to – 2 valandos po ilgio (miego). Tokio ižūalaus melo sovietų lageriuose buvo užtektinai. Juo maitino apsilankiusių menininkus, kino filmų kūrėjus ir srities ar krašto valdžios atstovus. Tikrovė buvo visai kita. Lageriuose ir tremties vietose buvo eksperimentuojama: kaip ilgai žmogus gali ištverti atlikdamas keiliokos valandų sunkiausius darbus, stebima, kaip krinta svoris, kokie negalavimai ir ligos pirmiausia pakerta.

Sibire gimę vaikai buvo įra-

šomi į tremtinį sąrašus, jei tėvai, juos įregistruodami, išrašydo tautybę – lietuvis. Įkalintų motinų vaikai, nepaisant amžiaus, tuo pat buvo patalpinami į vaikų namus. Pranešime atskleista daug faktų apie pastangas nužmoginti, nepagarbą mirusiemis ir pasiligojusiems, apie jokių žmogiškumo apraiskų nebuvinimą ten, toli nuo Lietuvos. Žmonės, sėdintys salėje, taip patyrė, bet nepalūžo. Jaučioji karta šią informaciją priėmė kaip tolomeje praeityje gyvenusių žmonių neįtikėtinus „nuotykius“: argi galima buvo be interneto ir televizoriaus gyventi?.. Tremtis jems – tai lyg Spartako mūšis.

Konferencijos svečiai – Kauno Šv. Pranciškaus mokyklos mokiniai ir pedagogai. Jų parengta muzikinė kompozicija „Mes liksime čia“ pažėrė Tėvynės ilgesio ir prasmės joje gyventi perliukus. Moksleivės Smiltė Butkytė ir Simona Čujanaitė pateikė pasakojimą – „Pažiūstu praeityj, kuriu ateiti“ apie patirtus buvusių tremtinį išgyvenimus. Istorijos mokytoja metodininkė Elvyra Bačenienė pa-

pasakojo, kaip mokiniai apsilankė pas buvusius tremtinius parengė prisiminimus. „Jaučioji karta prisilietė prie skaudžių, iki tol jiems nepažintų Lietuvos istorijos versmių“, – sakė pedagogė.

Seimo nario A. Anušausko padėjėja Lina Krilavičiūtė pasidalijo įspūdžiais iš ekspedicijos „Misija Sibiras“. Dalyvavusi ekspedicijose Tomsko ir Altajaus kraštuose, L. Krilavičiūtė pastebėjo: „Šios ekspedicijos – vertinga istorijos pamoka visiems dalyviam. Grįžę dalijomės patirtais įspūdžiais su jaunimu ir pajutome jų susidomėjimą tėvų bei senelių patirtomis kančiomis“. Ekspedicijų dalyviai aplankė apleistas kapinaites, kur ilsisi lietuvių palaikai, susitiko su dar tebegyvenančiais lietuviuose (jų, tiesa, labai mažai), pasodino ant kapelių iš Lietuvos atvežtų rūtų ir užbėrė lietuviškos žemės sauja.

Tas mažas lietuviškas saleles aptvėrė tvorelėmis ir lyg atsipašė, kad tiek mažai gali pardyti, išprasminant jų kančias ir skausmą.

Pasidalysti skaudžiaisiai pri-

siminimais buvo kviečiami 1948-ųjų tremtiniai. Slogi praeitis dar neišblėso iš atminties. Prisiminimais dalijosi Aldona Beinaravičienė, Kazimieras Beniulis, Aldona Juškevičiūtė, kalbėjo LLKS štabo viršininkas dim. mjr. Vytautas Balsys.

Renginiui talkinė Kauno Šv. Pranciškaus mokyklos mokytojai – Sandra Žydaiteienė, Danutė Ruseckienė, Elvyra Bačenienė, bei Seimo narys Arvydas Anušauskas, Seimo nario padėjėja Lina Krilavičiūtė, Seimo narė Vincente Vaidevutė Margevičienė – buvo apdovanoti LPKTS padėkomis. Juos įteikė LPKTS valdybos pirmininko pavaduotojai – Antanas Lukša ir Jūratė Marcinkevičienė.

Už paramą rengiant konferenciją LPKTS, LPKTS Kauno filialui, Kauno pedagogų kvalifikacijos centru, Kauno savivaldybės Švietimo ir ugdymo skyriaus specialistei Rita Rasikienei padėkojo konferencijos projekto vadovė, kuratorė, LPKTSatsakingojis sekretorė Ona Tamošaitienė.

Aušra ŠUOPYTĖ

Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos minėjimas Minaičiuose

Gegužės 18-ąją ir 19-ąją Lietuvoje buvo minima Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės diena. Tą savaitgalį netrūko šventinių renginių. Gegužės 18 dieną šventė vyko Kruižinių laivų terminale Klaipėdoje, gegužės 19 dieną šventinis šurmulyis persikėlė į Paberžė Kėdainių rajone, kur buvo prisimintas 1863 metų sukilimas, pagerbtai Lietuvos partizanai ir visų laikų Laisvės kovotojai. Šventinis renginys tą dieną taip pat vyko ir Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijai ir jossignatarams skirtame memoriale Radviliškio rajono Minaičių kaime. Renginį organizavo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Oro gynybos batalionas, Radviliškio rajono savivaldybė ir Grinkiškio seniūnija.

Į minėjimą susirinkusius šventės dalyvius skrydžiu virš Minaičių pasveikino NATO oro policijos misiją atliekančią Prancūzijos karo lėkūnų pilotuojami naikintuvai. Partizanams skirtas savo eiles skaitė šiuo metu Lietuvoje viešinti išeivijos poetė Eglė Juodvalkė

Juodvalkė. Skambant Lietuvos Respublikos himnui, Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Oro gynybos bataliono kariai iškélé Lietuvos vėliavą. Žuvusių už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę atminimas buvo pagerbtas tylos minute, Oro gynybos bataliono kariai iššovė Lietuvai, Lietuvos kariuomenei ir Lietuvos partizanams skirtas atminimo salves. Vėliau prie skulptoriaus Jono Jagėlos sukurto paminklo, kuriam

levičius, prisiminimais dalijosi Miknių-Petrėčių sodybos šeimininkė ir puoselėtoja Juojona Mikniūtė-Petrėtienė. Susirinkusiesiems koncertavo Grinkiškio pramogų ir šokių salės kolektyvas „Sarva“ (vadovė Virginija Šepronevičė), literatūrinė-muzikinė kompoziciją pristatė Radviliškio rajono Grinkiškio Jono Poderio vidurinės mokyklos mokiniai (mokytojai Sigita Šegždienė ir Arūnas Žalgevičius). Baigiantis šventei jos

Minėjime eiles skaito poetė Eglė Juodvalkė

jamžinti visų aštuonių LLKS tarybos Deklaraciją pasirašiusių partizanų vardai, buvo padėti gėlių vainikai.

Renginio dalyvius pasveikino Radviliškio rajono savivaldybės meras Darius Brazys, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinė direktore Teresė Birutė Burauskaitė, Lietuvos kariuomenės Šiaulių įgulos vadas pulkininkas leitenantas Vidmantas Rak-

vedėja pakvietė apžiūrėti atstatytą Lietuvos partizanų vyriausiosios vadavietės bunkerį ir ekspoziciją „Atiduok Tėvynei, ką privalai“.

Norisi tikėtis, kad Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos minėjimo renginiai Minaičiuose taps tradiciniais ir kasmet sutrauks šimtus savo šalies istorijai neabejingų dalyvių.

Vilma JUOZEVIČIŪTĖ

„Mes mokėsim numirti...“ dažnai deklamuojant jaunimas įvairiuose renginiuose.

Diena prasidėjo senosiose miesto kapinėse 1919–1920 metų savanorių kapų aplankymu ir pagerbimu. Kadangi šiaisiai metais sukanka 65 metai

gė 279 žvakutes vaikams, kurių buvo ištremti iš Rokiškio rajono 1948 metais, atminti.

Išsirikiavusi dviračių kolona pajudėjo Plunksnočių miško pusėn. Kelionė vyko sėkmingai, oras buvo palankus. Mus lydėjo keletas leng-

Dviračiais į partizanų bunkerį

nuo didžiųjų 1948 metų gegužės trėmimų, Rokiškio geležinkelio stotyje prisiminti to laikotarpio tragiški įvykių.

Vėliau renginiai tėsėsi prire muziejaus, kur rodyti ginklai ir karinė amunicija, bei mėsto parkelyje, kur pastatytas Roberto Antinio (jaunesniojo) paminklas negriūsiesiems iš Sibiro ir pastatyti simboliniai paminkliukai tiems, kurie mirė ar žuvo tremtyje, lageriuose. Jaunimas ir visi dalyvavusieji užde-

vujų automobilių, bet jų pagalbos neprireikė. Pusiaukeleje sustojome pailsėti, atsigavinti. Po geros valandėlės pasiekėme kelionės tikslą, kur buvome pasitikti armonikos garsų, pavaišinti savanorių koše. Pasistiprinę ir išgérę arbatos, siauručiu miško takeliu pasiekėme atstatytą bunkerį. Čia mus pasitiko likę gyvi du jaunesnieji broliai Bulovai. Jie pasidalijo prisiminimais apie savo vyresniuosius tris brolius, žuvusius už

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių

į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Kazys Astrauskas, g. 1920 m. (po mirties), partizanas, Panevėžio aps. Iciūnų k., Vyčio apyg. Rupužėno, Drasučio būriai, 1944-07 – 1946-07.

Vasilijus (Vosylius) Ašoka (Ašaka), (po mirties), partizanas, Širvintų aps. Gelvonų valsč., žuvo 1944-11-22.

Jonas Aukštkalnis (Aštkalnis), g. 1921 m. (po mirties), partizanas, Biržų aps. Vabalninko mstl., žuvo 1945-02-23.

Alfonsas Atkačaitis (Atkačaitis), g. 1926 m. (po mirties), partizanas, Tauragės aps., Kęstučio apyg. Aušrelės būrys, žuvo 1951-01-31.

Izidorius Atkačiūnas (Atkačiūnas), g. 1927 m. (po mirties), partizanas, Zarasų aps. Lungelių k., Vytauto apyg., žuvo 1945-06-24.

Pranas Atkočaitis, g. 1922 m. (po mirties), partizanas, Šakių aps. Plokščių valsč., Tauro apyg. Žalgirio rinktinės Kudirkos kuopa, žuvo 1945-09-12.

Steponas Augustis, g. 1931 m. (po mirties), partizanas, Kelmės aps. Tytuvėnų valsč., Priskėlimo apyg. Algio būrys, žuvo 1952-05-28.

Genė Baksienė-Vadeikaitė, g. 1930 m., rėmėja, Alytaus aps. Daugų valsč., 1947-1949 m.

Vladislovas (Vladas) Gudiliauskas, g. 1906 m. (po mirties), policininkas, karininkas, Pabradės m., 1933-1941 m.

Alfonso Karalienė-Ramoškaitė, g. 1925 m., ryšininkė ir rėmėja, Panevėžio aps. Panevėžio valsč., 1945-1946 m.

Vytautas Lukošaitis, g. 1936 m., ryšininkas ir rėmėjas, Tauragės aps. Tauragės valsč., Lelijos būrys 1947-1953 m.

Marija Morkūnienė-Pauliukaitė, g. 1914 m. (po mirties), ryšininkė ir rėmėja, Anykščių aps. Kavarsko valsč., 1945-1950 m.

Vincentas (Vincas) Laurinavičius, g. 1907 m. (po mirties), policininkas, Vilniaus m., 1930-1941 m.

Regina Liaudginienė-Krikščeliūnaitė, g. 1930 m., partizanų ryšininkė ir rėmėja, Panevėžio aps. Stumbriškio k., 1949-1951 m.

Rita Lingvenytė, g. 1934 m., pogr. spaudos platintoja, bendradarbė, Kauno m., 1948-1952 m.

Aldona Domicė Petrauskienė-Arlauskaitė, g. 1924 m., partizanų ryšininkė, Raseinių aps. Girkalnio valsč., Kęstučio apyg., 1944-1948 m.

Gediminas Rastenis, g. 1954 m., pogr. organizacijos narys, pogr. spaudos bendradarbis, platintojas, Vilniaus m., 1984-1988 m.

Mindaugas Rastenis, g. 1952 m., pogr. organizacijos narys, pogr. spaudos bendradarbis, platintojas, Vilniaus m., 1984-1988 m.

Ignas Strockis, g. 1917 m. (po mirties), partizanas, Joniškio aps. Skaisgirio valsč., 1944-1945 m.

Pranas Trilonis, g. 1905 m. (po mirties), policininkas, Tauragės aps. Šilalės valsč., 1930-1941 m.

Juozas Vengraitis, g. 1904 m. (po mirties), ryšininkas, rėmėjas, Šakių aps. Jankų valsč., 1946-1949 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siūsti adresu: Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į Kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

teko gyventi ir kovoti partizanams. Išgirdę gyvų liudininkus, moksleiviai galėjo suprasti, kad tautai siekiant laisvės ir nepriklausomybės, siekiant savo šeimoms ir namams ramybės bei saugumo, nebūs per didelės aukos, sudėtos ant valsstybės pamatų. Uždegę žvaigždės paminėjimą, mėstėme apie tuos laikus, kai kitokio pasirinkimo nebuvovo – ar į mišką, ar į tremtį, ar į lagerį. Jaunimas tikrai patyrė neįkainojamų išpuodžių, nes galėjo pabuvoti bunkeryje ir išsivaizduoti, kokiomis aplinkybėmis ir sąlygomis

Algis KAZULĖNAS

Istorijoje turi nelikti baltų puslapių

(atkelta iš 1 psl.)

Neįmanoma surinkti ir visų nukankintų ar nužudyty pavardžių. Apie „Smerš“ baužiamuosius veiksmus galima rasti tik išlikusiouse trumpuose statistiniuose pranešimuose: Lietuvoje 1944 metų rudenį buvo nukauta 2,4 tūkstančio, o 1945 metų (iki lapkričio 15 dienos) – 9,2 tūkstančio „banditų“. Manoma, jog daugelis jų buvo beginkliai civiliai gyventojai, tai galima suprasti iš operatyvininkų atskaitų valdžiai: nukauta ar sulaikta keletas „banditų“, keletas rėmėjų ir dešimtys „itartino elemento“, pas visus rasta: vienas šautuvas, viena granata ir kelios dešimtys šovinių. „Smerš“ veikla neapsiribojo vien suėmimais ir tardymais, tai buvo viena žiauriausių organizacijų, siekianti ir įbauginti. Kaimuose buvo deginamos įtarimų sodybos, kai kur net su žmonėmis. Pavyzdžiui, 1944 metų Kūcių naktį buvo sudegintas Alytaus rajone esantis Klepočių kaimas: iš 32 sudegintos 24 kaimo sodybos, 12 gyventojų žuvo liepsnose ar buvo nužudyti, kai kuriuos vyru suėmė, žiauriai tardė. Panšaus likimo sulaukė ir daugiau kaimų – dažniausiai taip buvo baudžiami kaimai, iš kurių vyrai buvo išėję į partizanus arba kuriuose per Antrajį pasaulinį karą veikė savisaugos būriai.

Paminklas bus pastatytas Skaisčiūnų kaime, kuo ypatinga ši vieta?

– Vyresnieji marijampoliečiai dar gerai pamena, kad Skaisčiūnų kaime, ūkininkų Masaicių sodyboje, kaimynų vadintoje Masaityne, buvo laikomi ir tardomi areštuoti žmonės. Kalbama, kad šioje sodyboje buvo nukankinti ar nužudyti keli šimtai žmonių. Istorikai turi duomenų, kad „Smerš“ Marijampolėje nukankino apie 500 žmonių, tačiau ne visus vienoje vietoje, yra žuvusių ir kitur. Apie Masaitynėje buvusias kalėjimo sąlygas žinome tik tiek, kad sulaikytieji buvo laikomi tvarte, rūsiuose ir kitose ūkinėse patalpose, kai kur sulaiktuosis paprasčiausiai imedavo į kalėjimui skirtas duobes po atviru dangumi.

– Pagal liudininkų pasakojim

mus, nė vienam, pakliuvusiam į „Smerš“ nagus, iš Masaitynės ištrūkti nepavyko. Lietuvos istorikas profesorius Liudas Truska knygoje „Lietuva 1938–1953 metais“ cituoja 1944 metų rugsėjo pradžios Vilkaviškio apskrities LKP komiteto sekretoriaus J. Piligrimo pranešimą LKP Centro komitetui: „Mūsų apskritijoje gerai dirba kontržvalgybos ir „Smerš“ organai. Yra daug areštuotų. „Smerš“ suimtuosius, kurie yra kalti, tuo pat sunaikina“. Nužudytių kūnų taip pat niekas nematė, todėl manoma, kad suimtieji buvo užkasami ten pat, kur ir nukankinti.

– Iprasta praktika, kad daugelį istorinių nusikaltimų istorikams ištirti padeda prokuratūra. Ar nekilo mintis kreiptis į prokuratūrą, galabar žinotume jau ne atsiminimus, bet tikrus faktus?

– Mums belieka tik pavydėti lenkams, kurių prokuratūra dar 1987 metais émési tirti Augustavo ir Suvalkų apskritose surengtų pogrindžio dalyvių bei jų rėmėjų gaudynių, kurioms vadovavo „Smerš“, bylą. Per taip vadinančią Augustavo gaudynių operaciją buvo sulaikyti keli tūkstančiai gyventojų, įtarimų priklausymu lenkų nepriklausomybės pogrindžiui arba bendradarbiavimu su juo. Po brutalaus tardymo sovietai atrinko maždaug 600 žmonių grupę ir išvežė nežinoma kryptimi. Nepaisant daugelį metų trukusių paieškų, iki šiol nežinoma jų amžinojo poilsio vieta. 2001 metais dėl nužudymo buvo iškelta byla. Gibų kaime vietas gyventojai pastatė atminimo paminklus ir kryžius žuvusiųjų atmini-

mui. Dabar įvažiuodami į Lenkiją iš Lazdijų pusės, pravažiuojame pro išpūdingo dydžio kryžių ir atminimo akmenų lauką.

Mintis pastatyti atminimo paminklą Masaitynėje nukankintiems beginkliams žmonėms kilo jau prieš daugelį metų Aldonai Vilutienei. Ji ieškojo liudininkų, bendravo su Masaicių sūnumi, surinko, kiek buvo įmanoma, informacijos. Šviesios atminties Vytautas Pijus Raibikis buvo kreipėsis į prokuratūrą su prašymu ištirti ši faktą, deja, dar ir šiandien atsakymo nėturime. Dėl šio delsimo užtruuko ir jamžinimas. Per tą laiką buvusios sodybos teritorijoje buvo pastatyti namai, viša laimė, kad liko nedidelis skverelis, kuriame ir pastatytame bei pašventintame atminimo kryžių tiems, kurių pašalai čia ilsisi.

Kvietimas

Birželio 14 d. (penktadienį) kviečiame paminėti Gedulo ir Vilties dieną Marijampolėje:

12 val. šv. Mišios už negrūžiusuosius iš tremties Šv. Mykolo Arkangelo mažojoje bazilikoje (Bažnyčios g. 46). **13.30 val.** atminimo vaarda prie Tremties memorialo (Stoties g. 2, prie traukinių stoties). **15 val.** paminklinio akmens atidengimas 1944–1945 m. „Smerš“ nukankintiems žmonėms atminti (Romuvos ir Išručio g. sankirtoje). **18 val.** V.A. Mocarto „Rekviem“ (P. Armino g. 67 A, cukraus fabriko teritorijoje). **20 val.** Dainų ir poezijos vakaras „Ešelonų broliai, ešelonų sesės“ Poetų parke (Vilkaviškio g. J. Basanavičiaus a.).

Neužmirškime savo krašto istorijos

Radviliškyje, prie vagone įrengto tremties muziejaus

Radviliškij, kur vagone įrengtas tremties muziejus, mums tapo svarbus istorijos priminimas. Nuvykę į Mėnaičius apžiūrėjome partizanų buveinę, apie ją pasakojo istorijos liudininkė. Prasmingą kelionę baigėme Kryžių kalne. Esame dėkingi mokytojai LPKTS Kuršėnų filialo pirmininkei A.Grikšienei, kad pakvietė dalyvauti šiame projekte.

Aistė ŽILEVIČIŪTĖ

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internte: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė,
Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos

netekėjų atspindžiai“ remia

„Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

Kaina 2 Lt

SPAUDOS,

RADIO IR

TELEVIZIJOS

RĒMIMO

FONDAS

Tiražas 2750. Užs. Nr.

Skelbimai

Birželio 9 d. (sekmadienį) malonai kviečiame į generolo Jono Žemaičio-Vytauto tėvų kapo atnaujinimo ir pašventinimo iškilmes Gargždų miesto kapinėse. **12 val.** šv. Mišios Gargždų bažnyčioje. **13.30 val.** generolo Jono Žemaičio tėvų kapo pašventinimas. **14.30 val.** Gedulo ir Vilties dienos minėjimas miesto senajame parke prie kryžiaus „Tautos skausmuvi atminti“.

Pageidautina, kad visi LPKTS filialai atsivežtų filialų vėliavas. Po renginio paskanausime Gargždų išgarsintų cepeliną.

Teirautis tel. **8 618 44 104**.

Birželio 13 d. (ketvirtadienį) 14 val. kviečiame į Gedulo ir Vilties dienai paminėti skirtos fotografijų parodos „Kraslagas'12. Prezidentas Aleksandras Stulginskis“ pristatymą Parlamento galerijoje (Gedimino pr. 53, Vilnius).

Dalyvaus misijos „Kraslagas'12“ dalyviai, muzikinę programą pristatys Vilniaus „Gabijos“ gimnazijos mokiniai mišrusis chorasis. Bus rodomas filmas „Lietuvos prezidentas Aleksandras Stulginskis“ (scenarijaus autorius – Gerimantas Statinis, režisierius – Justinas Lingys).

Birželio 14 d. 11–15 val. Parlamento galerijoje – atvirų durų valandos. Informacija tel. **(8 5) 239 6875**.

Birželio 14 d. (penktadienį) Gedulo ir Vilties dienos minėjimas Kaune: **10 val.** šv. Mišios Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. **11.15 val.** gėlių padėjimas prie paminklų. **12 val.** geležinkelio stoties perone bus atidengta memorialinė lentta trėmimams atminti. Vyks minėjimas, dainuos Kauno buvusių tremtinių chorasis „Ilgesys“ (vad. B. Paulavičienė).

Birželio 14 d. (penktadienį) kviečiame į renginį, skirtą Gedulo ir Vilties dienai paminėti. **16 val.** eisena nuo Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sajungos buveinės (Liepu g. 3) iki Tautos kančios memorialo (Daukanto g.), **16.20 val.** iškilmingas minėjimas prie memorialo, **18 val.** šv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje. Dalyvaus Klaipėdos buvusių tremtinių ir politinių kalinių chorasis „Atminties gaida“, karinis orkestras ir kiti.

Birželio 15 d. (šeštadienį) 12 val. brolija „Lapteviečiai“ malonai kviečia į tradicinį susitikimą Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse prie tremtinių žeminukės – jurtos paminėti Gedulo ir Vilties dieną bei kartu su jakutais tremtiniais – skaudžiasias 1943 metų netektis Arktijoje; pasižiūrėti kūrybinės grupės „Teatro projektais“ meninės programos. Dalyvaus dr. Daiva Šeškauskaitė (vokalas, smuikas, kanklės, lumždelis, gitara), instrumentinis folkloro ansamblis „Skalsa“, aktorius Petras Venslovas.

Galėsite įsigyti brolijos „Lapteviečiai“ ir LGGRTC išleistų knygų.

Birželio 15 d. (šeštadienį) 15 val. Biržuose minėsime 1948 m. trėmimo operacijos „Vesna“ 65-ąsias metines. **10 val.** šv. Mišios Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. Po jų vyksime į Gerkiškes perbūti žuvusiu partizanu, griždamis sustosime Pabiržėje ir Biržu buvusioje geležinkelio stotyje. **12 val.** iškilmingas minėjimas Radvilų pilies salėje ir popietė „65 metai nuo tremtinio kelio pradžios“. Pasiteirauti D.Žiūkienės mob. **8 614 27425**, M. Dagienės mob. **8 686 52358**, P. Motiejūno mob. **8 604 14750**.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Birželio 15 d. (šeštadienį) 11 val. Rumšiškių kultūros centre įvyks Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ 25-asis suvažiavimas ir visuotinis narių susirinkimas. Darbotvarkė: šv. Mišios, metinė valdybos ataskaita, veiklos gairės, naujos valdybos rinkimai, filmas apie bendrijos veiklą, rezoliucijos, bendra dalyvių popietė. Dalyvių registracija nuo **10 val.** kultūros centro fojė.

Kviečiame dalyvauti visus Rusijos „Dalstroj“ sistemos lageriuose (Kolymoje, Čiukčijoje ir Jakutijoje) bei tremtyje buvusius žmones, taip pat jų šeimos narius, artimuosius, draugus. Iš Kuno į suvažiavimą bus galima nemokamai nuvažiuoti specialiu autobusu, kuris išvyks **10 val.** iš prekybos centro „Savas“ (Savanių pr. 346) stovėjimo aikštėlės. Informacija tel. **(8 37) 316 347** (Algirdas) ir **8 676 62 983** (Tadas) bei interneto svetainėje www.kolyma.lt.

Birželio 16 d. (sekmadienį) Vilkijoje minėsime Gedulo ir Vilties dieną. **12 val.** šv. Mišios, aukojamos parapijos klebono kunigo V. Dudonio, Vilkijos Šv. Jurgio bažnyčioje. Po šv. Mišių trėmimų paminėjimas bažnyčios šventoriuje prie kryžiaus tremtiniam atminti. Renginį ves ir koncertuos Vilkijos gimnazijos gimnazistai. Bus pristatyta Vilkijos rezistencijos ir tremties muziejaus atnaujintos ekspozicijos dalis apie vilkijiečius „Tremtyje ir lageriuose“.

Kviečiame dalyvauti.

Televizijos programa

Birželio 10–16 d.

LRT

Pirmadienis, birželio 10 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Bėdų turgus (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“ Ser. 13.00 Žinios. 13.15 Laba diena, Lietuva. 15.10 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Užtemimas“. Ser. 19.40 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 Emigrantai. 21.55 Perlas. 22.00 „Apokalipsė. Antrasis pasaulinis karas“. Dok. 23.05 Žinios. 23.20 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“ (k.).

Antradienis, birželio 11 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 LR Prezidentės D. Grybauskaitės metinis pranešimas. 10.45 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Žinios. 13.15 Laba diena, Lietuva. 15.10 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Užtemimas“. Ser. 19.40 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 Emigrantai. 21.55 Perlas. 22.00 Nacionalinė paieškų tarnyba. 23.05 Vakaro Žinios. 23.20 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“ (k.).

Trečiadienis, birželio 12 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Emigrantai (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Žinios. 13.15 Laba diena, Lietuva. 15.10 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 Rankinis. Atranka. Lietuva-Prancūzija. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 LRT ekonomikos forumas. Pertr.- 21.55 Perlas. 23.05 Žinios. 23.20 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“ (k.).

Ketvirtadienis, birželio 13 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė (k.). 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 „Namelis prerijose“. Ser. 13.00 Žinios. 13.15 Laba diena, Lietuva. 15.10 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“. Ser. 17.15 „Kobra 11“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 Rankinis. Atranka. Lietuva-Prancūzija. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 LRT ekonomikos forumas. Pertr.- 21.55 Perlas. 23.05 Vakaro Žinios. 23.20 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“ (k.).

Pentadienis, birželio 14 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Iškilmingas Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dienų minėjimas. 11.00 LRT vasaros studija. 12.00 Valstybės vėliavos pakėlimo ceremonija. 12.30 Okupacijos genocido ir sovietmečio represijų aukų pagerbimo ceremonija. 13.00 Žinios. 13.15 Laba diena, Lietuva. 15.30 „Ledo vaka“ Dok. f. 16.30 „Misija Sibiras“ 12. Chakasija“. Dok. f. 17.30 Šv. Mišios tiesioginė transliacija. 18.30 Šiandien. 18.45 „Užtemimas“. Ser. 19.40 Stilius. Namai. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 Duo-kim-garo! Pertr.- 21.55 Perlas. 23.00 Labdaros koncertas „Misija Sibiras“. Pertr.- 21.55 Perlas. 23.05 Vakaro Žinios. 23.20 „Auksinė Agatos Kristi kolekcija. Puaro“ (k.).

Šeštadienis, birželio 15 d.

6.00 Stilius. Namai (k.). 7.15 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė. 11.30 Svečių ekspresas. 12.00 Mūsų miesteliai. Virbalis. 2d. 13.00 „Nykystančios bitės“. Dok. 13.55 Futbolas. A lyga. Ekrana-Siauliai. 16.00 Žinios. 16.10 Sveikinimų koncertas. 18.30 „Frosto prisilietais“. Ser. 20.25 Perlas. 20.30 Panorama. 21.00 Keliai. Mašinos. Žmonės. 21.30 FIFA konfederacijų taurė. Brazilija-Japonės. 21.55 FIFA konfederacijų taurė. Meksika-Italija. 23.55 „Oliveris ir vaiduoklis“. Fant. f. 2011 JAV.

Sekmadienis, birželio 16 d.

6.00 Emigrantai (k.). 7.00 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė (k.). 8.00 Giriu horizontai. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 Festivalis „Mes-pasaulis“. 1d. 12.30 „Šiaurietiškas būdas“. Dok. 13.00 „Australija. Keiliautojo laikuvadovas. Ankstyvosios dienos“. Dok. 14.00 „Šerloko Holmo nuotykių. Paskutinis vamptyras“. Detekt. 1993. D. Britanija. 16.00 Žinios. 16.10 Popietė su A. Čekuoliu. 16.45 Lietuva – jūrinė valstybė. 17.15 A. Čekuolio kelionės: Kinijos kronikos. 17.45 Septynios Kauno dienos. 18.30 Stilius. Gyvenimas. 19.30 Bėdų turgus. 20.30 Panorama. 20.45 Europos balsas. 20.50 Savaitė. 21.15 Klausimės.lt. 21.30 FIFA apžvalga. 21.55 FIFA konfederacijų taurė. Meksika-Italija. 0.00 „Mūsų širdys – Londone“. Dok. f. 0.55 FIFA konfederacijų taurė. Ispanija-Urugvajus.

LRT kultūra

Pirmadienis

8.00 Gustavo enciklopedija. 8.30 Keliaukim! 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Benai, plaukiam į Nidą (k.). 14.25 Eutropos vidury (k.). 15.00 Pagauk kampą (k.). 15.30 Kai aš mažas buvau (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.30 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Kultūrų kryžkelė. Trembita. 18.15 Svečių ekspresas. 18.45 Mūsų miesteliai. Virbalis. 1d. 19.35 „Šerloko Holmo nuotykių. Šantažo karalius“. Detekt. 21.20 Opera „Skrajanties olandas“ (JAV). 23.40 Kultūra. Rašytojas Vytautas Bubnys. 0.00 Panorama (k.). 0.30 LRT TOPUS ORE. „Keymono“ koncertas (k.).

Antradienis

8.00 Tele bim-bam. 8.30 Laiko ženklai (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Simfoninis koncertas „Balsų simfonija“ (k.). 12.45 Literatūrų gatvė (k.). 13.15 „Gyvenimas pagal uošvius“. Ser. 14.00 Mūsų miesteliai. Virbalis. 1d. 14.50 Amžių šešeliuose. J. Pilsudskis (k.). 15.30 Muzikos istorijos (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.30 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Kultūrų kryžkelė. Vilniaus albumas. 18.15 Gimtoji žemė. 18.45 Septynios Kauno dienos. 19.30 A. Tapino romano „Vilko valanda“ pristatymas. 20.15 „Šnipai“. Ser. 21.10 „Apie teisę“. Dok. 21.30 LRT auksos fondas. „Vilius Karalius“. 1988. TV filmas. 23.00 „Gamtos formos“. Dok. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Svečių ekspresas. 0.55 Pagauk kampą (k.).

Trečiadienis

8.00 Animacija. 08.30 Gimtoji žemė. 09.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 „Gamtos formos“ (k.). 12.30 Fotografijos istorija arba istorija fotografijoje (k.). 13.00 „Apie teisę“ (k.). 13.15 „Šnipai“ (k.). 14.10 Septynios Kauno dienos. 14.50 „Šlovės laboratorija“ (k.). 16.15 Žinios (k.). 16.30 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Kultūrų kryžkelė. Rusų gatvė. 18.15 Giriu horizontai. 18.45 Emigrantai. 19.30 Lyderiai. 20.15 Liaudies kinas. „Adomas nori būti žmogumi“. LKS vaid.f. 21.40 Elito kinas. „Karštas kraujas“. Istor. rom. drama. 2008. Italija, Prancūzija. 0.10 Panorama (k.). 0.40 A. Tapino romano „Vilko valanda“ pristatymas (k.).

Ketvirtadienis

8.00 Gustavo enciklopedija. 8.30 Giriu horizontai. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 A. Tapino romano „Vilko valanda“ pristatymas (k.). 12.15 Laiko ženklai (k.). 12.45 Kultūra (k.). 13.15 „Gyvenimas pagal uošvius“. Ser. 14.10 Luji Varnejis. „Nemo bankas“. 1980m. 16.15 Žinios (k.). 16.30 Labadariai, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Kultūrų kryžkelė. Menora. 18.15 Kaimo akademija. 18.45 Asistentas vienai dienai. 19.30 Legendos. 20.15 „Šnipai“. Ser. 21.10 „Jaunoji karta“. Dok. 21.20 „Europos išradėjo apdovanojimai 2013-jei“. Dok. siužetas. Vokietija. 21.30 Brydė. Poetas Donaldas Kajokas. 22.00 D. Kajoko knygos „Ežeras ir kiti jų lydintys asmenys“ sutiktuvės. 23.10 Lietuvių dokumentika. 23.50 Prisiminkime. 0.00 Panorama (k.). 0.30 Liaudies kinas. „Adomas nori būti žmogumi“ (k.).

Pentadienis

8.00 Animacija. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Asistentas vienai dienai (k.). 12.15 Legendos (